

Doç. Dr. LEYLA ATEŞ
Altınbaş Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Mali Hukuk Ana Bilim Dalı

YATIRIM VERGİ TEŞVİK POLİTİKASININ HUKUKİ ÇERÇEVESİ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XV
§1. Giriş	1
I. Yatırım Vergi Teşviki Kavramı	1
1. Tanım ve Türler	1
a. Tanım	1
b. Türler.....	8
aa. Kurumlar Vergisi Muaflık, İstisna ve İndirimleri	9
aaa. İndirimli Kurumlar Vergisi Oranı	9
bbb. Kurumlar Vergisi Kolaylıkları.....	9
ccc. Vergi Tatili	9
ddd. Yatırım İndirimi ve Mahsubu	10
eee. Özel Amortisman Rejimleri	11
fff. İndirilecek Gider Artışı	12
bb. Vergi Stopajı (Kesintisi) İndirimi.....	12
cc. Ücretlerde Gelir Vergisi İndirimi ve Sigorta Prim Desteği	13
dd. Katma Değer Vergisi İstisnası	14
ee. Gümrük Vergisi Muafiyeti	15
ff. Diğer Vergiler	17

2. Terim	17
II. Yatırım Vergi Teşvikinin Yakın Kavramlardan Ayırt Edilmesi	19
1. Diğer Yatırım Teşviklerinden Ayırt Edilmesi.....	19
2. Yatırıma Yönelik Genel Vergi Tedbirlerinden Ayırt Edilmesi.....	22
III. Konunun Sınırlandırılması ve Plan.....	23

Birinci Bölüm
DÜNDEN BUGÜNE TÜRKİYE’DE
YATIRIM VERGİ TEŞVİK POLİTİKALARI

§2. Cumhuriyet Dönemi Yatırım Vergi Teşvik Politikalarının Gelişimi	34
I. Planlı Ekonomi Politikası Dönemi Yatırım Vergi Teşvikleri.....	34
II. Neoliberal Ekonomi Politikası Dönemi Yatırım Vergi Teşvikleri.....	36
III. Neoliberal Ekonomi Politikasında Yeni Dönem ve Yatırım Vergi Teşvikleri.....	38
§3. Günümüz Yatırım Vergi Teşvikleri	39
I. Ana Yatırım Teşviki Düzenlemesinde: Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar	42
1. Genel Yatırım Vergi Teşvikleri	44
2. Bölgesel Yatırım Vergi Teşvikleri	48
a. Ana Uygulama: Bölgesel Yatırımlar.....	48
b. İstisnai Uygulama: Öncelikli Yatırımlar	51
3. Büyük Ölçekli Yatırım Vergi Teşvikleri.....	52
4. Stratejik Yatırım Vergi Teşvikleri	54
5. Ar-Ge ve Çevre Yatırımları.....	59
II. Özel Ekonomik Bölgelere İlişkin Düzenlemelerde	61
1. Serbest Bölgeler Kanunu	62
2. Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu	68
3. Endüstri Bölgeleri Kanunu.....	69
4. Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu	70

5. Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun	71
--	----

İkinci Bölüm

YATIRIM VERGİ TEŞVİK POLİTİKASININ ANAYASAL DAYANAKLARI VE ULUSAL SINIRLARI

§4. Yatırım Vergi Teşvik Rejiminin Anayasal Dayanakları.....	76
I. Bireyin Özel Teşebbüs Özgürlüğü: AY, 48/1	77
1. Öznesi.....	78
2. Kapsamı	79
a. Olumlu Anlam	79
b. Olumsuz Anlam.....	84
II. Devletin Ekonomiye Müdahale Görevi: AY, 2	85
§5. Yatırım Vergi Teşvik Rejiminin Anayasal Sınırları	91
I. Hukuk Devleti İlkesi: AY, 2.....	92
II. Vergileme İlkeleri: AY, 73.....	99
1. Verginin Yasallığı İlkesi	99
a. Kural	99
b. İstisnalar	101
aa. Temel Öğelere İlişkin: AY, 73/4.....	102
bb. Olağanüstü Yönetimde: AY, 91/5, 121/3 ve 122/2.....	104
cc. Dış Ticarete İlişkin: AY, 167/2	110
2. Vergilendirmede Eşitlik İlkesi.....	112
III. Bütçe İlkeleri: AY, 161 ve 163	116
1. Önceden İzin İlkesi.....	122
2. Denklik İlkesi	132
3. Yıllık Olma İlkesi.....	133
IV. Rekabetin Korunması İlkesi: AY, 167/1 ve 172.....	133

Üçüncü Bölüm
YATIRIM VERGİ TEŞVİK POLİTİKASININ
ULUSLARARASI SINIRLARI

§6. Dünya Ticaret Örgütü Hukuku Vergi Sübvansiyon Kuralları..	137
I. Dünya Ticaret Örgütü Hukukunda Sübvansiyonlar ve Vergi Teşvikleri.....	138
1. GATT 1947.....	140
2. Sübvansiyon Anlaşması	143
a. Vergi Sübvansiyonu Kavramı	143
aa. Hükümet veya Kamu Organları Tarafından Mali Katkı	143
bb. Bir Fayda Sağlama	145
cc. Özgüllük.....	145
dd. Olumsuz Ticari Etki	147
b. Vergi Sübvansiyonunun İdari ve Hukuki Denetimi	148
aa. Vergi Sübvansiyonunun Bildirimi.....	149
bb. Vergi Sübvansiyonundan Doğan Uyuşmazlıkların Çözüm Mekanizmaları	150
II. Dünya Ticaret Örgütü Vergi Sübvansiyon Kurallarının Türk Yatırım Vergi Teşvik Politikalarına Etkisi.....	152
1. Uluslararası Anlaşmalar ve İç Hukukumuz Arasındaki İlişkiler	152
a. Doğrudan Uygulanabilirlik	152
b. Öncelik.....	153
c. Doğrudan Etki	155
2. Dünya Ticaret Örgütü Anlaşmaları ve Yatırım Vergi Teşvik Hukukumuz Arasındaki İlişkiler.....	156
a. Doğrudan Uygulanabilirlik	156
b. Öncelik.....	157
c. Doğrudan Etki	158

§7. Türkiye-Avrupa Birliği Ortaklık Hukuku Vergi Devlet Yardımı Kuralları.....	158
I. Ortaklık Hukukunda Devlet Yardımları ve Vergi Teşvikleri.....	162
1. Birincil Hukuk-İkincil Hukuk Ayrımı	162
2. Ortaklık Birincil Hukukunda Devlet Yardımları ve Vergi Teşvikleri.....	163
a. Ankara Anlaşmasında	164
b. Katma Protokolde.....	165
3. Ortaklık İkincil Hukukunda Devlet Yardımları ve Vergi Teşvikleri: 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararında	166
a. Vergi Devlet Yardımları Kavramı	167
aa. Vergi Devlet Yardımlarının Gümrük Birliğiyle Bağdaşmazlık Prensibi	168
aaa. Bir Faydanın Varlığı.....	168
bbb. Devlet Kaynaklarından Herhangi Bir Şekilde Verilen Her Tür Yardım	169
ccc. Rekabeti Bozan veya Bozma Tehdidi Oluşturan ve Toplulukla Türkiye Arasındaki Ticareti Etkileyen Yardım.....	170
ddd. Belli Kuruluşları veya Belli Ürünlerin Üretimini Kayıran Yardım.....	171
bb. Bağdaşmazlık Prensibinin İstisnaları	172
aaa. Hukuki (De Jure) Tanıma	173
bbb. İhtiyari (De Facto) Tanıma	175
b. Vergi Devlet Yardımlarının İdari ve Hukuki Denetimi	176
II. Ortaklık Vergi Devlet Yardımı Kurallarının Türk Yatırım Vergi Teşvik Politikalarına Etkisi.....	177
1. Ortaklık Mevzuatı ve Yatırım Vergi Teşvik Hukukumuz Arasındaki İlişkiler	177
a. Doğrudan Uygulanabilirlik	177
b. Öncelik.....	184
c. Doğrudan Etki	185

2. Gümrük Birliđinin Derinleşmesinin Türk Yatırım Vergi Teşvik Politikalarına Olası Etkisi	187
§8. Sonuç ve Deđerlendirme	191
KAYNAKÇA	195